

QISHLOQ XO‘JALIGIDA BUDJET MABLAG‘LARINI SAMARALI TAQSIMLASH VA MONITORING MEXANIZMLARI

Artiqmuradov Umid Ummatqulovich

O‘zbekiston Respublikasi Hisob palatasi yetakchi inspektori

Annotatsiya. O‘shbu maqolada qishloq xo‘jaligida byudjet mablag‘larini samarali taqsimlash va monitoring mexanizmlarining ahamiyati va uning samaradorligini oshirishdagi roliga alohida e‘tibor qaratiladi. O‘zbekistonda qishloq xo‘jaligiga ajratiladigan byudjet mablag‘lari har yili ortib bormoqda, ammo ularning samarali taqsimlanishi va nazorat qilish tizimining mustahkamlanishi zarur. Maqolada, bu jarayonlarning qanday amalga oshirilishi, qanday monitoring mexanizmlari orqali mablag‘larning to‘g‘ri taqsimlanishini ta‘minlash va byudjet resurslarining maksimal samaradorligini oshirish haqida tahlil qilinadi. Shuningdek, samarali byudjet taqsimlashning iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik natijalarga ta‘siri ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: qishloq xo‘jaligi, byudjet mablag‘lari, samarali taqsimlash, monitoring mexanizmlari, iqtisodiy samaradorlik, resurslar boshqaruvi, O‘zbekiston.

O‘zbekistonning qishloq xo‘jaligi sektori mamlakat iqtisodiyotida alohida o‘rin tutadi. Ushbu sektorni rivojlantirish uchun byudjet mablag‘larini samarali taqsimlash, ishlab chiqarish va iqtisodiy tizimning barqarorligini ta‘minlashda muhim rol o‘ynaydi. Qishloq xo‘jaligi sektori, nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy jihatdan ham mamlakat aholisining turmush darajasi va farovonligiga bevosita ta‘sir ko‘rsatadi. Shuning uchun byudjet mablag‘larini samarali taqsimlash va monitoring mexanizmlarini joriy etish, sektorda resurslarning optimal taqsimlanishini ta‘minlashga xizmat qiladi. Qishloq xo‘jaligiga ajratilgan mablag‘larning samarali boshqarilishi, jamg‘arma va resurslarni to‘g‘ri yo‘naltirish uchun zarurdir.

Ayrim hollarda, byudjet mablag‘larining noto‘g‘ri taqsimlanishi yoki resurslarning samarali ishlatilmasligi sektorda salbiy natijalarga olib kelishi mumkin. Masalan, qishloq xo‘jaligi mahsulotlarining past sifati, infratuzilmaning yetishmasligi va ekologik muammolar yuzaga kelishi mumkin. Shuning uchun byudjet mablag‘larining taqsimlanishi va monitoring mexanizmlarini mustahkamlash, qishloq xo‘jaligi tizimining iqtisodiy samaradorligini oshirishda katta ahamiyatga ega.

Qishloq xo‘jaligi tizimida byudjet mablag‘larining samarali taqsimlanishi uchun birinchi navbatda aniq va shaffof rejalashtirish tizimi yaratish zarur. Byudjet mablag‘larini taqsimlash jarayonida resurslarning aniq va tahliliy asosda taqsimlanishi, davlatning moliyaviy resurslaridan samarali foydalanishni ta‘minlaydi. Buning uchun byudjet rejalashtirishda amalga oshiriladigan dasturlar va loyihalar har bir hududning ehtiyojlariga mos ravishda taqsimlanishi kerak. Misol uchun, qishloq xo‘jaligi sohasida sug‘orish tizimini yaxshilash, yangi texnologiyalarni joriy etish, agrar ilm-fan va tadqiqotlarni rivojlantirishga ajratilgan mablag‘lar aniq maqsadlar asosida taqsimlanishi kerak. Bu esa ularning samarali ishlatilishini ta‘minlashga yordam beradi.

Byudjet mablag'larining samarali taqsimlanishida monitoring tizimi muhim ahamiyatga ega. Monitoring mexanizmlari, ajratilgan mablag'larning maqsadga muvofiq ishlatilishini nazorat qilish va shaffoflikni ta'minlashga imkon beradi. Monitoring tizimi yordamida byudjet mablag'larining ishlatilishi bo'yicha real vaqt rejimida tahlil olib borilishi, ularning noto'g'ri yoki samarador ishlatilgan qismlarini aniqlash imkonini yaratadi. Shuningdek, monitoring mexanizmlarining samarali ishlashi, byudjet mablag'larining bo'shliq yoki noaniq yo'naltirilishining oldini olishga yordam beradi.

Qishloq xo'jaligi sektori uchun monitoring tizimining muvaffaqiyatli ishlashi uchun davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash zarur. Xususiy sektor, ayniqsa, investorlar va tadbirkorlar tomonidan taqdim etiladigan moliyaviy resurslar va texnologiyalarni samarali boshqarish va monitoring qilishda davlat tashkilotlariga yordam berishi mumkin. Monitoring jarayonida nafaqat moliyaviy resurslar, balki ishlab chiqarish samaradorligi va ekologik holatni kuzatish ham muhim ahamiyatga ega.

Qishloq xo'jaligida byudjet mablag'larini taqsimlash va monitoring mexanizmlarini takomillashtirish, shuningdek, davlatning ilg'or texnologiyalarni rivojlantirish va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashdagi ishtirokini kuchaytiradi. Shu bilan birga, samarali byudjet boshqaruvi davlat va jamiyatning ishonchini oshiradi, qishloq xo'jaligi sohasidagi yuqori natijalarga erishish uchun zarur sharoitlarni yaratadi.

Bundan tashqari, monitoring va taqsimlash mexanizmlari orqali olingan tahlillar, siyosat ishlab chiqish jarayonini yaxshilashga yordam beradi. Natijada, byudjet mablag'lari faqatgina qishloq xo'jaligining maqsadlariga xizmat qilishi, balki jahon bozoridagi raqobatbardoshlikni oshirishga ham yo'l ochadi. Davlat tomonidan amalga oshiriladigan islohotlar va modernizatsiya jarayonlari monitoring asosida aniq baholanadi, bu esa davlat va xususiy sektorning hamkorligini kuchaytiradi.

Xulosa. Qishloq xo'jaligida byudjet mablag'larini samarali taqsimlash va monitoring mexanizmlari mamlakatning iqtisodiy barqarorligini va rivojlanishini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Samarali taqsimlash va monitoring tizimlari orqali resurslarning optimal taqsimlanishini ta'minlash, sektorda yuqori samaradorlikka erishish va jahon bozorida raqobatbardoshlikni oshirish mumkin. Shuningdek, monitoring mexanizmlarining samarali ishlashi, byudjet mablag'larining to'g'ri yo'naltirilishi va foydalanishining shaffofligini ta'minlashda yordam beradi. Shu bilan birga, davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish va ilg'or texnologiyalarni joriy etish orqali qishloq xo'jaligi tizimining barqarorligini oshirish mumkin.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Абдуллаев, С. (2018). Ўзбекистонда қишлоқ хўжалигини молиялаштиришнинг янги усуллари. Тошкент: Олий таълим нашриёти.
2. Alimov, S. K. (2024). THE ROLE OF NATIONAL IDEOLOGY IN THE DEVELOPMENT OF THE COUNTRY. *Web of Humanities: Journal of Social Science and Humanitarian Research*, 2(6), 59-62.
3. Yuldasheva, D. (2023). METHODS OF DEVELOPING COMMUNICATIVE COMPETENCE IN ENGLISH FOR STUDENTS OF TOURISM. *Namangan davlat universiteti Ilmiy axborotnomasi*, (6), 293-298.
4. Юлдашева, Д. (2023). TURIZM YO 'NALISHI TALABALARIGA INGLIZ TILIDA SOHAVIY LEKSIKANI O 'RGATISH USULLARI. *Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари/Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук/Actual Problems of Humanities and Social Sciences*, 3.
5. Ismoilova, M., Maqsudova, G., Sharipova, S., & Yuldasheva, D. (2022). COMPARATIVE TYPOLOGY: TYPES, SUBJECT MATTER, TASKS, APPROACHES AND CLASSIFICATION. *Science and innovation*, 1(B7), 1544-1546.
6. Kodirovna, Y. D. (2022). Improving Students' Linguistic Skills at English Classes (In the Field of Tourism). *Journal of Pedagogical Inventions and Practices*, 8, 189-191.
7. Yuldasheva, D. K. (2019). Communicative approach in teaching a foreign language. *Theoretical & Applied Science*, (11), 50-52.
8. Botir o'g'li, R. S. (2024). CRIMINAL LIABILITY FOR FRAUDULENT ENTREPRENEURSHIP. *Web of Teachers: Inderscience Research*, 2(12), 94-97.
9. Muxammadixonovna, I. S., & Alimardon og, A. T. (2024). YANGI OZBEKISTONDA MEHNAT HUQUQINING RAQAMLASHTIRISH. *SCIENTIFIC ASPECTS AND TRENDS IN THE FIELD OF SCIENTIFIC RESEARCH*, 2(20), 77-81.
10. Sh, S. U. (2024). THE MILITARY POTENTIAL AND DEVELOPMENT OF MILITARY ART OF THE KHOREZMSHAHS-ANUSHTEGINID STATE. *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH* ISSN: 2277-3630 Impact factor: 8.036, 13(12), 11-13.
11. Уразалиева, И., Маматкулов, Б., Тураев, Б., & Рахматуллаева, М. (2022). ДУНЁДА СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ТИЗИМИНИ РАКАМЛАШТИРИШ ВА УНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ АСОСИЙ ЙУНАЛИШЛАРИ.
12. Avazbek, O. R. (2024). OLIY HARBIY TA'LIM MUASSASALARI KURSANTLARINING KASBIY KOMPETENTSIYALARINI RIVOJLANTIRISHDA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISH. *Interpretation and researches*, 2(19), 108-111.
13. Байназаров, М. М., Миркасимова, Х. Х., Саидалиев, С. С., Камолходжаев, Д. А., & Тураев, Б. Ш. (2023). Выявление маркеров хантавирусной инфекции в Узбекистане.

MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS

14. Касимова, Д. А., & Нематов, А. А. (2019). ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИММУНОПРОФИЛАКТИКИ НА ПРИМЕРЕ ГРИППА. *Интернаука*, 15(97 часть 1), 38.

15. Batirov, D. B. (2024). AMIR TEMUR'S CAMPAIGNS AGAINST TOKHTAMISH KHAN. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, 11(12), 120-124.

16. Ugulbekovich, I. J. (2024). AMIR TIMUR: THE BRIGHT GENIUS OF THE MOVAROUNNAHR. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, 11(12), 79-83.

17. Ernaeva, G. X., Sattarov, T. F., & Maxamatjanova, N. M. (2023). DIAGNOSTIC SIGNIFICANCE OF PSYCHODIAGNOSTIC EXAMINATIONS OF TAEKWONDO PLAYERS. *Frontline Medical Sciences and Pharmaceutical Journal*, 3(06), 19-27.

18. Maxamatjanova, N., & Djalilova, S. (2017, January). The significance of neurovisualization psycho-emotional disorders in cerebral stroke. In *CEREBROVASCULAR DISEASES* (Vol. 43). ALLSCHWILERSTRASSE 10, CH-4009 BASEL, SWITZERLAND: KARGER.

19. Мамажанов, Т. (2020). Қишлоқ хўжалигини молиялаштиришнинг модификацияланган шакллари. Тошкент: Ўзбекистон иқтисодиёти нашриёти.

20. Мирзаев, Ш. (2017). Натижага йўналтирилган молиялаштиришнинг аҳамияти ва ўрни. Тошкент: Иқтисодий ўрганишлар институти.

21. Рахимов, И. (2019). Иқтисодий тараққиёт ва молиялаштириш стратегиялари. Тошкент: Иқтисодий тадқиқотлар маркази.

